

Framsynta lösningar av åldringsvården behövs

MARIANNE LAXÉN

Foto: Olli Urpela

Bristerna i åldringsvården har debatterats livligt under den senaste tiden, framför allt på grund av bristen på personal. Helsingfors svenska Arbetarförening har till FSD:s kongress sänt en motion gällande detta. Nedan ett referat av huvudinnehållet i motionen. För oss pensionstagare är det av stor betydelse att frågan väcker debatt och att politiskt aktiva människor (de så kallade gräsrotterna!) gör sitt bästa för att påverka partierna att hitta lösningar på detta problem.

Från motionen:

”Trots att antalet åldringar i Finland de senaste åren ökat och fortsatt snabbt stiger, har många kommuner sparat på resurser till åldringsvården. Vårdplatsernas antal har skurits ned, trots en ökning av de allra äldsta i kommunerna. Situationen har ytterligare förvärrats då behovet av boende för äldre fördubblats på tio år på grund av det ökade antalet minnessjuka.

Ett ytterligare problem är att kommunerna en längre tid har konkurrenssatt vårdplatserna och oftast valt de billigaste anbuden. Detta har, i kombination med orättvis konkurrens från internationella aktörer som använder aggressiv skatteplanering, eller s.k. skatteparadis, för att uppnå konkurrensfördelar, lett till att många av den tredje sektorns åldringshem har varit tvungna att stänga. Många av dem har sedan sålts till privata företag – några hem är fortsatt bra, men många har blivit helt undermåliga.

Med ett klart samhälleligt finansieringssystem kunde samhället ställa kvalitetsvillkor på de åldringshem som accepteras för att erhålla finansiering

Finland bör naturligtvis ha råd att erbjuda en rimligt god omsorg åt de allra äldsta och svagaste medborgarna i samhället under deras sista levnadsår”.

Och några konkreta förslag:

- att äldreomsorgslagen preciseras och åtföljs av ett finansieringsprogram.
- att det samhälleliga finansieringssystemet för vårdhemmen förutsätter att samhället både ställer kvalitetsvillkor på de vårdhem som accepteras för att erhålla finansiering och förutsätter en oklanderlig skattemoral och transparens av dem, som driver vårdhemmen.
- att antalet vårdplatser och hemvårdens resurser ökas kraftigt.
- att Finland utvecklar nya former för seniorboende med utnyttjande av internationella erfarenheter.

Ingen ville axla ansvaret

För två år sedan lades verksamheten i Närpes pensionstagare ner. Det innebar slutet på en drygt 30-årig historia. Stor var föreningen aldrig, men för dem som var med var den viktig. En av dem som i dag känner saknad är Dorthy Lassander.

– Vi var ju inte så många, som mest femton personer, säger hon. Men vi trivdes tillsammans och utträttade en hel del. Bl.a. brukade vi besöka äldreboendet här i Näsby och sjunga för dem som bodde där. Ibland bjöd vi dem på kaffe med bullar och kakor vi bakat. Det uppskattades mycket. Förstas hade vi också våra föreningsmöten.

Hon finner det på inget sätt märkvärdigt att hon och de flesta av föreningens medlemmar dessutom var med i den Spf-anslutna Närpes pensionärsförening, som är mångfald större och ansluten till Svenska pensionärsförbundet.

– Vi hade nytta av den kontakten, slår hon fast. Där kunde vi diskutera allt möjligt och vi fick gehör för våra förslag. Bl.a. kunde vi enas om framstötter till stadsstyrelsen i frågor som var viktiga för oss äldre.

Vad var då orsaken till att pensionstagarföreningen lades ner?

– Vi fick ingen att åta sig uppdraget som ordförande och sekreterare. De vi försökte övertala ville eller vågade inte. Vi försökte säga att det inte är så svårt, och att de ju alltid kunde rådfråga dem som tidi-

Framme i mitten i blållila schal Dorthy Lassander. Bilden tagen i Stockholm 2017 i samband med svenska distriktets prisresa.

gare skött uppdraget. De skulle säkert få hjälp. Men det hjälpte inte, läget var låst. Det fanns ingen annan råd än att sluta, förklarar Dorthy Lassander som själv fungerat som både sekreterare och kassör och snart fyller 90.

En bidragande orsak till att det gick som det gick var väl också svårigheten att rekrytera nya medlemmar? undrar jag.

– Ja, du vet inte hur många gånger jag utan framgång försökt värva nyblivna pensionärer som varit aktiva socialdemokrater och haft olika förtroendeuppdrag. De har gått till Spf-föreningen i stället.

Sin egen politiska förankring sticker hon inte under stol med.

– Jag har alltid röstat socialdemokratiskt, fastän jag inte hört till den socialdemokratiska föreningen, säger hon. Jag

har det hemifrån, min pappa som var murare var socialdemokrat. Och så var jag ju med i facket, jag jobbade länge på Närpes Handelslag, mesta tiden på beklädnadssidan.

– Nedläggningen av föreningen Närpes pensionstagare har trots allt inte inneburit att banden mellan medlemmarna brustit, förklarar Dorthy Lassander. Vi är bara tolv kvar av dem som var med, men vi träffas då och då och går ut och äter tillsammans. Två av oss har också hälsat på hos **Ritva Granholm** och hjälpt till med städningen. Hon var ju länge en drivande kraft i föreningen men är nu svårt demensdrabbad. Vi fortsätter också jakten på en försvunnen en mapp med föreningsdokument.

Alf-Erik Helsing

Sammanhållna vårdprocesser

Under det svenska ordförandeskapet i nordiska ministerrådet 2018 togs flera initiativ till utvecklingsprojekt för att främja lärande och utveckling mellan de nordiska länderna. Ett av dem, och som Socialstyrelsen i Sverige fick i uppgift att koordinera, var ett projekt om sammanhållna vårdprocesser för patienter med komplexa vårdbehov. För patienter som har flera diagnoser och olika komplexa behov finns ofta brister i kontinuitet och koordinering av insatser.

Projektet startade upp i årsskiftet 2019/2020 och har syftat till att öka lärandet om lagstiftning och andra strategier i de olika länderna med ambitionen att främja utvecklingen av sammanhållna och koordinerade vårdprocesser. Covid-19-pandemin som bröt ut under våren 2020 minskade möjligheterna att arbeta med den initiala inriktningen på projektet.

När det gäller utveckling av sammanhållna vårdprocesser i många länder, inklusive de nordiska, påverkades samtidigt hel del arbete i verksamheterna i

önskvärd riktning, bland annat när det gäller införandet av digitala och mobila arbetssätt, vilket i många fall fört vården närmare patienterna.

De nordiska ländernas hälso- och sjukvårdssystem är i huvudsak decentraliserade, men det finns också skillnader i styrning, organisation och kultur. Det här märktes exempelvis i hanteringen av restriktionerna under covid-19 pandemin, där insatserna mellan länderna skiljde sig åt, åtminstone inledningsvis. Generellt kan det konstateras att Island, Norge och Danmark var tidiga med att införa många åtgärder, medan Finland och framför allt Sverige införde de flesta åtgärderna i ett något senare skede. Sverige avvek också när det gällde omfattningen av tvingande restriktioner och nedstängningar.

Syftet med rapporten är att sammanfatta ett antal lärdomar från projektet och är uppdelat i några olika temaområden.

Nordiska ministerrådet

Pensionärernas ekonomiska situation

Majoriteten av ålderspensionstagarna upplever att deras ekonomiska situation hållits god mellan åren 2017 och 2020, framgår det i Pensionskyddscentralens (PSC) undersökning. Ändå har ungefär en femtedel av ålderspensionstagarna utdragna ekonomiska svårigheter.

En majoritet av ålderspensionstagarna upplevde sin ekonomiska försörjning som lätt både år 2017 och 2020. Av ålderspensionstagarna upplevde nära 60 procent att det var lätt att täcka vanliga utgifter, nära 70 procent att det var lätt att täcka hälsovårdsutgifter och nära tre fjärdedelar att det var lätt att täcka boendeutgifter. Dessutom ändrades försörjningen till att bli lätt hos 15 procent av svararna.

Ändå upplevde över en femtedel av svararna båda åren svårigheter med vanliga utgifter, 15 procent med hälsovårdsutgifter och drygt en tiondedel med boendeutgifter. Dessutom lämnade inte pengar över efter nödvändiga utgifter för under en femtedel av svararna.

– De snabbt stigande priserna under den senaste tiden inverkar också på pensionärernas försörjning, speciellt hos dem som har en svagare ekonomisk situation och mindre spelrum, säger specialforskare Liisa-Maria Palomäki från Pensionskyddscentralen.

Undersökningen grundar sig på uppföljningsmaterial med hjälp av vilket upplevelser om försörjning för ca 1 400 ålderspensionstagare för första gången har kunnat granskats under två tidpunkter.

Utdragna ekonomiska svårigheter är i snitt vanligare hos låginkomsttagare, hos dem som bor på hyra, hos dem som upplever sin hälsa som svag och hos dem som bor ensamma.

PSC

PCF'S SVENSKA DISTRIKT

ORDFÖRANDE

Stig Kumlin, 040 050 0584, stig.kumlin@pp.inet.fi

VICEORDFÖRANDE

Torsten Spring, 040 777 4318, torstenspring@hotmail.com

SEKRETERARE

Alf-Erik Helsing, 040 592 8595, alf-erik.helsing@anvianet.fi

PCF'S STYRELSE

Rauno Kousa

PCF'S FULLMÄKTIGE

Torsten Spring

REDAKTIONSRÅD FÖR SVENSKA SIDAN I ELÄKKEENSAAJA

Marianne Laxén (ansvarig), mannelx@hotmail.com
Henrik Helenius och
Alf-Erik Helsing

HEMSIDA

svenskadistriktet.elakkeensaajat.fi

ANSVARIG FÖR HEMSIDAN

Erik Ekman, erik.ekman@brev.fi